

SAULUTÉ

SAULUTĖ

LIETUVIŲ VAIKŲ LAIKRAŠTIS

DETMOLD, 1948 METŲ GEGUŽĖS MĖN. 16 D. NR. 5 — III METAI

GEGUŽĖLĖ

GIRMAMTAS

Nuo pat mažumėlės atsimenam tą gūdų balsą mūsų gimtosios žemės miškuose, šlaituose ir soduose:
Kukū! Kukū! Kukū!

Vieni pasakoja, kad tai viena motina, kadais gegulė pavirtus, savo sūnelių įieškanti; kiti sako, kad jauna mergelė savo bernelio, iš karo negrįžusio, klykaujanti, po laukus, po šlaitus, po žydinčius sodus lakiodama.

Kas dabar žino, kaip ten yra buvę anais netmenamais laikais, kada nei mūsų dar nebuvo šiame pasaulyje, nei mūsų tėvų, o gal nei mūsų senelių. Tiktai pavasariui išaušus, žolynams ir medžiams sužaliavus, margiems žiedams žaliuose žemės kilimuose pasklidus, anksti rytą išgirstam gegužėlės balsą:

Kukū! Kukū! Kukū!

Ir rytui prašvitus ją girdim, ir vidurdieniui užkaltus, ir pilkam vakarui besiantinant. Vis tuo pačiu gūdžiu balsu šaukia:

Kukū! Kukū! Kukū!

Kartais miške, kartais šlaite, kartais vyšnių sode, žieduose paskendusiamė . . .

Ant jos balselio, ant jos alaselio

būtų mano dukrelė.

Ant jos plunksnelių, ant jos raibųjų

būtų girios gegelė . . .

Sako kita motina, už jurių marių, už aukštų kalnų išleidus kadais savo dukrelę į marteles, laukianti nesulaukianti jos atsilankant.

Kas dabar žino, kaip ten buvo senų senovė, kai nei mes, nei mūsų tėvai, nei tėvų tėvai neatmena. Tiktai gerai žinom, tiktai aiškiai girdim nuo ankstybo ryto per visą dieną ligi vakaro raibą paukštelį kukuojant:

Kukū! Kukū! Kukū!

Tai gegužėlė, mūsų miškų, mūsų šlaitų ir mūsų sodų viešnelė, pavasarį pradedanti, pradžioje vasaros baigianti savo gūdžią giesmę. Nuo jos vardo ir tas pavasario mėnuo savo vardą gavęs.

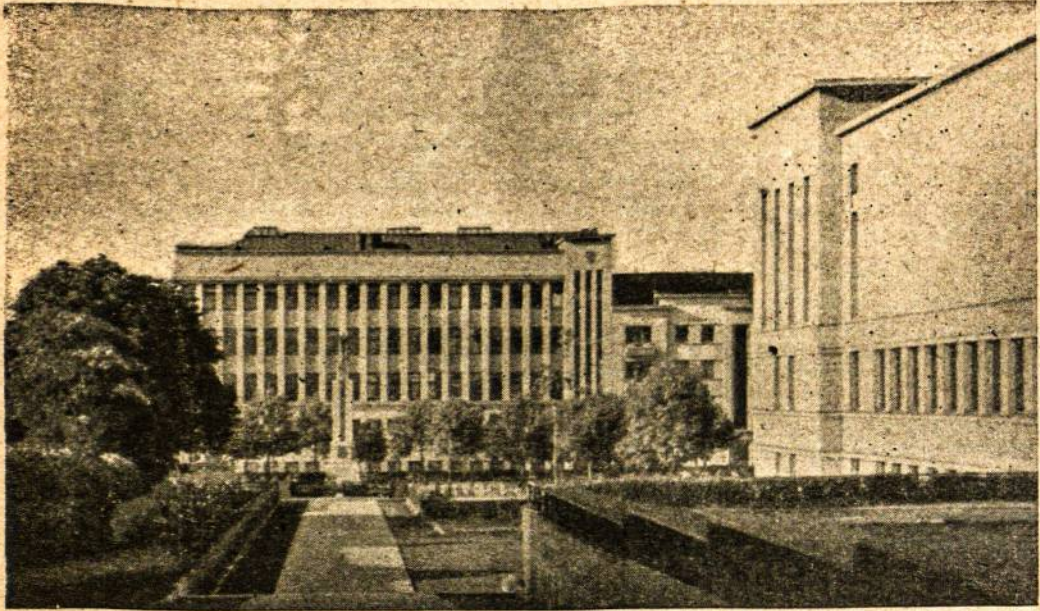
O tas mėnuo mums ir dėl kita ko mielas: tai žydinčio pavasario, skaisčiai besišypsiančios saulės mėnuo. Tai metų jaunystė, primenanti mums ir mūsų linksmą, gražią ir taurią jaunystę . . .

Lietuvių tauta nuo amžių įvairiais metų laikais keldavo savo širdį į Dievą. Ir dabar taip. Ir gegužės mėnuo dvasiškai įprasminamas. Nuo to laiko, kaip lietuvių tauta daugiausia katalikiška, gegužės mėnesio dienomis garbina Mariją, Dievo Motiną. Ir bažnyčių altoriai, ir namų paveikslai, ir pakelių koplytėlės puošiamos žolynais ir žiedais. O gegužinės pamaldos — vienos iš gražiausių pamaldų metuose. Ar neatsimenam, kokią malonią nuotaiką palikdavo jos širdyje, kai vakarais, pasišalinę nuo žydinčio Marijos paveikslų, grįždavom po pamaldų į savo namus! Tada ilsis jau gegužėlė, per dieną kukavus. Bet mūsų širdys budrios, mūsų sielos pakilusios. Mums miela tą pavasario vakarą ir lengva ant širdies, o jaučiam, kad kita diena vėl prasidės graži ir maloni, žydyti ir šviesi.

Tačiau, prisimindami gegužėlę, pamanykime ir dar kai ką: kad ir mes ko neprarastume arba patys neprasirastume plačiuose žemės vieškeluose! Tegu niekada neatelna tokia diena, kad Lietuva, mūsų Tėvynė, mums turėtų ištarti:

Kukū! Kukū! Kukū! Kur jūs, mano vaikeliai? . . .

Gimėm lietuviai ir liksim lietuviai. Tenepasigenda mūsų Lietuva!

Žemės ūkio Rūmai Kaune. Žvilgsnis iš tolo.

PASIŽADĖJIMAS

JURGIS JANKUS

Tą dieną mūsų įstaigoj buvo didelė šventė: senasis direktorius buvo paskirtas į aukštesnę tarnybą, o naująjį paėmė iš mūsų pačių tarpo. Mums tas paskyrimas nebuvo staigmena. Niekas jam to nė nepavydėjo, nes jau kuris laikas Rimantui buvo pavedami stambieji užpirkimai, sutarčių sąlygų tyrimai ir kiti svarbūs uždaviniai. Ir jeigu į tą vietą būtų buvęs paskirtas kas nors kitas, apie šventę nebūtų buvę nė kalbos. Kiekvienas savo širdy būtų pajutęs tik gilų įžeidimą.

Perdavęs savo skyrių kitam ir atlikęs tam tikrus įstaigos formalumus, jis paprašė mus visus susirinkti į didžiąją salę.

Mes jutome, kad naujasis direktorius veltui mūsų nesikviečia. Jis visą laiką skyrėsi iš kitų tarpo nepaprastai kruopščiu sąžiningumu, visą laiką maišėsi tarp mūsų, žinojo kiekvieną mūsų dorybę ir kiekvieną ydą, net galėjo suregistruoti kiekvieno mūsų stambesnių ir smulkesnių nusižengimų. Jo gana malonių balsu pasakytas pakvietimas per mus siūlyte-

lėjo ledinio vandens srove. O buhalteris tyliai pravėrė savo vienutės duris, iškišo į bendrąją raštinę platų raukšlėtą veidą ir į perkūną panašiu balsu sušnabždėjo:

— Darykite sąžinės apyskaitą.

Pasakė ir vėl užsidarė, o bendrojo salėje kilo nejaukus neramumas.

— O aš neisiu! Visai neisiu! — po valandėlės tylos nervingai sušuko sekretorė. — Gal aš ką negera ir padariau, bet dėl to jis negali mano vardo viešai valkioti. Jeigu turi įrodymų, tegu perduoda prokuratūrai!

Į jos šaukimą niekas neatsakė. Mes visi jutom, kad viename mūsų įstaigos stambaus užpirkimo reikale ji kreivai pasielgė, ne pagal sąžinę. Bet tokių smulkių nusikaltimų ne vienas gulėjo ir kitiems ant širdies.

Laikrodis slinko, rodė, pasistoviniuodamas, ir dvylikta valanda atrodė nepasiekiamą. Nė vienas nieko nedarė ir su vienas kitu nekalbėjo. Tylūs susirinkom ir į salę. Kai susėdom, sunkus juodas audros debesis pakibo

palubėję, o direktoriui išėjus į priekį, turėjo įvykti trenksmas.

Jis atėjo lieknas ir ramus, kaip visada, tyliai permetė akimis salę, lyg norėdamas įsitikinti, ar ko netrūksta, ar gal pajieškoti, nuo ko pradėti. Visi sėdėjom susigūžę ir akis subedę į pirštus, kurie daugumos nervingai kuo nors žaidė.

— Gal jums, mielos bendradarbės ir mieli bendradarbiai, neįprasta, kad naujas viršininkas jus dar kartą kviestųsi po to, kai jau vieną kartą buvote susirinkę atsisveikinti su senuoju. Bet ilgai jūsų nevarginsiu. Apie tai, ką ir kaip dirbsime, bus laiko vėliau pakalbėti. Šiandien norėjau tik padėkoti...

Čia Rimantas stabtelėjo, lyg jį ieškodamas žodžių, o daugumas mūsų pakėlė galvas. Sekretorė garsiai atsiduso ir nusišypsojo.

— Aš norėjau tik padėkoti savo motinai... Jūs visi žinote, kad šitoj įstaigoj pradėjau nuo registratoriaus, ir direktorius tada man atrodė kaip Viešpats Dievas anapus debesų. Bet, kai mano kelias į direktorius buvo apspręstas, tebuvo tik dešimties metų berniukas. Tuo metu sunkiai susirgo motina. Aš ją labai mylėjau, ir, jeigu būčiau galėjęs jos kančias palengvinti, būčiau kažin ką padaręs. Kartą pamačiau berną valgant dideles gražias kriaušes. Mūsų sode tebuvo tik obuolių ir tie daugiausia vėlyvieji, o kriaušės buvo geltonos, medum varvėjo. Man dingtelėjo, kad nuo jų ir motinai daug lengviau pasidarytų. Paklausiau, iš kur jis tokių gavo, ir bernas man paprasčiausiai nurodė dvaro sodą. Sako, — vakare nueik ir skink, kiek nori.

Nerami buvo diena. Kelis kartus buvau nubėgęs ligi dvaro sodo, susiradau nurodytą spragą ir išžiūrėjau medžius, ant kurių geltonavo kriaušės. Sutemus išsirengiau į žygį ir rytą atnešiau motinai krepšėlių pasauly gražiausių kriaušių. Taip bent tada galvojau. Motina, jas pamačiusi, nusišypsojo, paskum tyliai palenkė mano galvutę prie savęs ir pabučiavo. Kitokio atpildo už iškentėtą baimę, aš nenorėjau. Bet ji nevalgė. Paėmė vieną kriaušę į rankas, pavartė, padėjo atgal ir paklausė:

— Iš kur tu jų tokių gavai? Ar atnešė kas? Aš tylėjau.

— Pasakyk, nes aš vistiek negalėsiu valgyti, kol nepasakysi.

Stovėjau šalia lovos, žiūrėjau į sunkiai kvėpuojančią ir su vargu žodžius tariančią motiną.

Jutau, kad iš mano akių pradeda risti ašaros, bet lūpų praverti negalėjau.

Tada motina paėmė mane už rankos ir palenkė prie savęs.

— Sakyk, tu buvai šianakt dvaro sode? — pasakė. — Juk taip? Aš žinau, kad tokių kriaušių niekur nėra, ir ponai jų niekam nepardavinėja.

Ji kalbėjo sulaikydama kvapą ir laikė mano ranką savo iš karščio degančioj rankoj. Nebišlaikiau. Suklupau prie lovos ir balsu pravirkau. Bet motina liepė keltis, nunešti ponui kriaušes, papasakoti, kaip jas paėmiau ir atsiprašyti.

Ar reikia jums pasakoti tą kančią, kurią iškentėjau, kol niekeno nevedamas peržengiau dvaro slenkstį! Pono nebuvo namie. Radau tik poniją, seną, žilą. Iš pradžių ji mane subarė, bet kai pasakiau, kad kriaušes norėjau parnešti sergančiai motinai, ji pati panoro ją pamatyti. Ji liepė paimti krepšėlių,

Svento Petro ir Povilo bažnyčia Vilniuje.

ir abu sugrįžom pas motiną. Motina labai nusiminė, kai pamatė kartu ateinančią ir poniją. Bet ponija pasilenkė, tyliai pabučiavo motiną į kaktą ir pasakė:

— Gerai darai, dukra. Verta, kad tokios motinos vaikai dideliais žmonėmis išaugtų.

Stovėjau šalia ir negalėjau sulaikyti ašarų. Kol motina su ponija kalbėjosi, aš tyliai daug daug kartų kartočiau, kad niekada niekada negarbingai nebepasielgsiu.

Po to augau, mokiausi. Augo ir mano pareigos ir darbai, bet tas prižadas liko toks pat gyvas ir tvirtas. Kai ateina didelė pa-

gunda, aš iš sykio pajuntu savo ranką karščiau degančioj motinos rankoj, ir ji nebegali pakelti negarbingam darbui.

Direktorius pabaigė. Mes visi sėdėjom tylūs ir galvas žemai nuleidę. Tik jis vienas lengvai šypsojosi ir atrodė, kad mūsų sumišimo nepastebi. Jo širdies tikrai niekas neslėgė. Net ir patys smulkiausi nesąžiningumai. Ir tą akimirką pajutau savo širdy jam pavydą. Turbūt, tą patį juto ir visi kiti, tik niekas nepasisakė. Tylėjo ir sekretorė. Ji net pakėlė į naująjį direktorių akis ir pamėgino meiliai nusišypsoti.

MALDA

JONAS MINELGA

Tėve mūsų, Kurs esi
danguje ir žemėj,
iš Taveš, žinau, visi
daug malonių semia.

Tat ir mano išklausyk
prašymą mažytį:
sveikutėlius užlaikyk
tėtį ir mamytę.

Leisk užaugti man sveikam,
lyg čiobreliai pievoj,
ir visiems geriem vaikam
būk duosnus, o-Dieve.

Tavo dieviška ranka,
Tėve, viską gali.
Tėviškėlė nelaisva,
išvaduok mūs šalį.

Leisk sugrįžti vėl tenai
kur širdelę traukia.
Ten tėvynė, ten namai,
ten dalia mūs laukia.

JEI NEBŪTŲ TAVES

BRONĖ LUDAVIČIENĖ

Nors dar esu visai mažytė,
bet daug jau visko suprantu,
nes su tavim, brangi mamyte,
aš visada esu kartu.

Žinau toli palikusią gimtinę,
jos miestų vardus ir upes ...
Ar kas išmokytų mylėt tėvynę,
jei nebūtų, mamyt, tavęs?

Žinau mažytį šventą Kūdikėlį
ir jam meldžiuos, sudėjus rankes ...
Ar kas išmokytų kalbėti poterėlį,
jei nebūtų, mamyt, tavęs?

Kas pasaką pasektų gražią?
Kas padainuotų daineles?
Ar kas mylėtų mane mažą,
jei nebūtų, mamyt, tavęs?

PONAS IR VARGDIENIS

LIETUVIŲ PASAKA

Važiavo turtingas ponas ir pametė daug pinigų. Po kurio laiko ėjo tuo pačiu keliu vienas vargdienis žmogus ir rado tuos pinigus. Nežinodamas, kas juos yra pametęs, vargdienis plačiai pagarsino apie radinį, bet niekas neatsiliepė. Tada jis pasigalvojęs už rastuosius pinigus nupirko daug žemės, įstatė trobas ir pradėjo gyventi. Ir gerai jam sekė, dvaras klestėte klestėjo.

Po keliolikos metų per tas vietas važiavo vėl vienas ponas, ir užklupo jį naktis. Ponas pasuko į dvarą, kur šeimininkavo tas vargdienis, ir apsinakvojo. Malonus šeimininkas gražiai jį priėmė ir pavaišino. Paskui juodu ėmė kalbėtis, visokiais prisiminimais dalintis. O vienu tarpu svečias bepasakodamas tarė: „Prieš keliolika metų jau esu buvęs šiose vietose. Tada mane ištiko čia nelaimė: bevažiuodamas pamečiau daug pinigų.“

Šeimininkas apgailėjo tą nelaimę, paguodė poną kaip mokėdamas ir pernakydino. O rytą po pusryčių pakvietė pažiūrėti dvarą. Visur apvažiavo, viską parodė, o tas gėrėjos ir džiaugėsi gera tvarka ir turtais. Paskui

šeimininkas sako: „Eime, poū, parodysiu tamstai dar viena ūkį.“

Ir nusivedė poną netoli į mažą ūkį, į menką trobelę. Čia taip pat būta rūpestingo šeimininko, tik labai neturtingo. Vargdienis ir šitą ūkį ponui aprodė, o išvedęs į trobelę, tarė: „Tai šičia kitąsyk gyvenau, o nuo šios dienos ir vėl čia apsigyvensiu.“

Svečias labai nustebė. Bet vargdienis jam tarė: „Nesistebėk, pon. Šitas ūkėlis — mano tikrasis, o anas puikusias dvaras — tamstos, nes už tamstos pinigus įkurtas. Jau vakar vakarė iš kalbos supratau, kad tamsta čia būsi tuos pinigus pametęs, o aš radęs.“ Paskui parodė jis su ranka į kartutę pirkioje ir tarė: „Štai dar ir ta rudinė, kur kitą kartą, vargšas būdamas, dėvėjau.“

Ponas buvo labai sujaudintas. Bet to dvaro sau neėmė, o viską paliko tam žmogui tardamas: „Per savo gerą širdį ir triūsą viską įkūrei, tai ir gyvenk sveikas. O aš ir be to turiu daug turto.“

Tuoju juodu vėl parėjo į dvarą ir dar ėmė vaišintis. Paskui ponas išvažiavo, o dvaras taip ir liko vargdieniui.

PASAKA

JONAS MINELGA

Keliauja pasaka graži,
jā seka raganų burys,
Kvatojas laumės paežy,
šile nykštukai žaidžia trys.

Undinė maudos ežere,
gintarams spindint ant galvės,
Varguolis vaikšto pragare
graihydams putą nuo dervos.

Šykštuoliui aitvaras slapčia
nešioja auksą sutemoj,
plėšikų dvyliką nakčia
ūlioja puotoj kruvinoj.

Prie jūros slibinas baissus
karaliaus dukrą beturįs;
atjoja raitelis šaunus,
ir krinta smakas kraugerys.

Užkeiktos pilys ir dvarai,
raganiai vaikšto pamaži,
iš žemių kyla ežerai . . .
Keliant pasaka graži.

AUKŠTOSIOSE

LEKUTIS

Vieną kartą mokytojas mums buvo pasakęs:

— Pažinkite savo kraštą. O pradėkite nuo savo apylinkės, nuo artimiausių vietų. Lan-kykite viską, kas tik įdomu, o ypač istorines vietas.

Ir dar plačiai mums paaiškino, kaip ir kur reikia vykti, kaip įdomių vietų ir daiktų susirasti.

Taip mes ir darėm. Daug vietų aplankėm, daug įdomių daiktų pamatėm. Visko negalima nė apsaityti. O yra buvę ir tokių kelionių, apie kurias nė neverta kalbėti.

Į aukštąsias eiti tarėmės vieną kartą prieš Velykas. Sakėm, kad Velykų atstogos tam bus pats geriausias laikas. O eisim ketvirtąją dieną Velykų. Tik visa bėda, kad Velykų šeštadienį apsirgo mūsų Gintukas. Mudu su Arvydu labai gailėjovos ir rūpinovos, kad jis gali nepasveikti ligi trečiadienio. O jo mama jam tarė:

— Sakiau tau, vaikelį: nelakstyk per anksti basas, kad ne laiku neatsigultum. Ankstybo pavasario oras nepastovus, žemėje tebėra pašalas — liga tykote tyko neatsargaus vaiko.

Gintukas net apsisverkė, kai mudu su Arvydu aplankėva jį antrąją Velykų dieną. Bet paskui nusiramėjęs ir palinksmėjęs, tarė mudviem:

— Nelaukita manęs. Jeigu aš ligi trečiadienio ir pasveiksiu, tai taip greit manęs mamą vistiek neleis. Eikite judu vienodu, o mane nusivesita kitą kartą.

— Mudviem dviem nesmagu, — tarėva jam.

— Tai paimkita mano pusbrolių Samuką, — patarė Gintukas. — Jis, vargšelis, labai norėtų pakeliauti drauge.

Tie Gintuko žodžiai labai neteikė mudviejų širdis, ir mudu sutikova paimti Samuką. Jis buvo tik tai trimis mėnesiais jaunesnis už Gintuką, tai į tokias keliones jau tiko. O be to, mes buvom nutarę, kad trims kelionės turi geriau sektis, nekaip dviem arba keturiems. Kodėl visur dainose ir pasakose vis sako apie tris? Tris dienas, tris naktis

keleliuėjau..., o ir atlėkė trys raibos gegelės..., treji metai..., trys žodžiai... ir dar visokių kitokių dalykų. Turbūt, mūsų tėvų tėvai iš senų senovės žinojo ką nors apie tuos tris, kad vis juos minėjo. Tai ir mes trys susitarėm. O ar negerai mums sekės? Teisybė, yra pasitaikę, kad įpuldavom į kokią bėdą, bet ir vėl laimingai išeidavom.

Tai gi geriau keliauti trimis. Ir dabar keliausim trys: Arvydas, Samukas ir aš. Gailėjo Gintuko, bet mudu su Arvydu nusivėsiva jį kitą kartą. O dabar jis pats nori, kad paimtumėva Samuką, tą kuklų vaikutį, kuris taip nori pakeliauti!

Trečiadienio rytą prisidėjom pilnas kišenes velykaičių, geltono pyrago su razinomis, po buteliuką giros ir išėjom.

Aukštosios stovėjo (o gal ir dabar tebestovi) tarp Jurbarko ir Žirniškių kaimo, vidury girios ant aukštos kalvos. Nuo Jurbarko reikėjo eiti apie šešis — septynis kilometrus, o gal ir dar kiek toliau. Iš anksto buvom pasiklausę vyresniųjų, kaip nueiti ir susirasti, tai beveik nė neklaidžioję susiradom tas aukštąsias.

Ilgaiėjom lyguma. Ta lyguma visa buvo apaugus giria, senais ir jaunais pušynais. Vietomis pušynai rėžiais buvo iškirsti. Skurdžiai tokios vietos atrodė: pliki kelmiai, žabarynai, kai kur dar neišvalyti, neišgrėbstyti; likusieji maži medukai dažnai apgrandyti, aplaužyti — tai nuo to, kai didžiosios pušys pakirstos virto...

Mes ilgai kartais stovėdavom prie tokio kirtimo ir žiūrėdavom. Kaip buvo gražu, kai augo čia didelės, storos pušys! Vėjelio supamos, jos pamaži lingavo tankiomis savo viršūnėmis ir patylomis ošė, lyg šnabždėjosi tarp savęs apie seniai praėjusius laikus, apie mėlyną padangę ir šviesią saulę, be kurios nieko gyvo nebūtų žemėje. Tose senose pušyse gyveno ir paukšteliai giesmininkai, ir linksmos voveraitės. Dabar jį turėjo pasitraukti kitur, į kitus neiškirstus plotus. O šis liko tuščias ir nykus. Ar visi

žino, kaip nykūs girių kirtimai? Ar visi žino, kaip miela senoje, sveikoje girioje? Kaip namie, kaip troboje! Tik troboje siaura, ankšta, o čia erdviu, platu, ir girdi gyvą girios kalbą, amžiną jos pasaką, tik mokėk išsiklausyti ir suprasti . . . Ar tie, kurie laužo jaunus medelius, ir tie, kurie kūrėna senus, užaugusius medžius, pagalvoja, kad reikia taupyti, reikia saugoti kiekvieną medį? . .

Prie girių ar giriose gyveną žmonės labai susigyvena su giria, su medžiais. Jie tokia lengva širdim nekerta medžio nei naikina girinio gyvulio ar paukštelio. Apie vieną toki žmogų atskirai kada pasakosiu. O dabar eime į tas aukštąsias. Štai jau matyti . .

Lyguma pasibaigė ir prieš mus pasirodė aukštuma. Mes pradėjom lipti į tą aukštumą ir pastebėjom, kad ji, kaip kokia nugara, nueina į vieną ir į kitą pusę į ilgį, o platumo visai neplati. Tai ant tos nugaros, ant vienos aukštesnės vietos, pastatytos ir tos aukštosios. O kas jos yra? Kam jos pastatytos?

Mergaitė. — J. Dobkevičiūtės-Paukštienės piešinys

Aukštosiomis čia vadinamas savotiškas pastatas iš ilgų pušinių rąstų. O dar vieno pušies ilgio ir negana: sudurti po du, po kelis. Apačioje storgaliai įkasti į žemę ir nuo pat apačios ligi pat viršaus rąstai kryžmai sutvirtinti, aukščiau pridurti kiti ir vėl sutvirtinti. Taip visas pastatas iškeltas aukščiau girios. Nuo apačios eina kopėčios ligi pat viršaus. Viršuje įtaisyta tokia būdelė, arba kambarėlis, tame kambarėlyje — telefonas. Kai pajunta girininkas, pats ar per eigulius ir žvalgus, kad kur užsidegė giria, skubinas į aukštąsias, išlipa į pačią viršūnę ir žiūri, kur gaisras. Nužiūrėjęs vietą, kur atsiradęs gaisras, šaukias iš miesto ugniagesių, per valsčiaus raštinę žmonių iš artimiausių kaimų, kad bėgtų gesinti gaisro. Supuola žmonės, suplaukia kartais minios ir sulaiko gaisrą, kasdami griovius, nuraudami ir nuskusdami nuo žemės samanas, kad ugnis negalėtų toliau perbėgti.

Didelė nelaimė — girios gaisras. Kartais išdega dideli plotai. Ir liūdna tada žiūrėti į tokius išdegusius plotus, į apsvilusius, pa juodusius medžius! . .

Jeigu nebūtų aukštųjų, sunkiau būtų pamatyti ir suprasti, kur giria dega, o tada dar daugiau išdegtų. Kartais girininkai pasako gaisrininkams ir kur koks ūkis tolumoje užsidegęs. Iš tokio aukšto bokšto toli aplinkui matyti.

Mes norėjom pamatyti, kaip atrodo iš viršaus aukštųjų. Kam gi čia būtume atėję, jei neįsiliptume? Lipsim. Tik Samukas abejoja. Jis tiek mažai dar tėra keliavęs ir tiek mažai ko tematęs! Bet Arvydas jam sako:

— Kas gi, tu manai, čia laipioja į šį bokštą, jei ne žmonės? Girininkas jau senas žmogus, o lipa į pačią viršūnę. Be baimės lipk. Aš — pirmas, tu — vidury, o Lekutis — paskui tave, ir bus gerai. Tik žemyn nežiūrėk. Kai įlipsi, pasižiūrėsi.

Gerai. Samukas sutiko. Kaip sutarėm, taip ir ėmėm lipti. Kopėčios labai stačios, bet eina vingiais: kokius septynis — aštuonis metrus palipi, prilipi tokią lentinį pastovą, arba aikštelę, paskui aukštyne eina kitos kopėčios, vėl panašaus aukštumo. Taip keletą kartų.

Arvydas lipo greit ir drąsiai ir vis sakė:

— Samuk, nežiūrėk žemyn. O paskui apsiprasi, ir bus tau gerai.

Bet mudu su Samuku vis jį stabdino, kad neskubėtų. Samukas lipo labai atsargiai, bet, teisybę pasakius, ir aš buvau atsargus. Blogiau man pasidarė, kai vieną kartą neiškentęs pasižiūrėjau žemyn. Bet susivaldžiau, pasidrasinau sau vienas ir vėl stengiausi. Samukas lipo net dūšaudamas, tačiau stengėsi neatsilikti.

Štai jau baigiam paskutines kopėčias. Arvydas išlipo į aikštelę ir sušuko:

— A, kaip puiku!

Paskui jį ir mudu su Samuku išlipova. Pažvelgėva į visas puses ir taip pat tarėva:

— Puiku!

Vaizdas neapsakomas: į vakarus, į šiaurę ir pietus — melsvi girių plotai, į rytus — siauras, penkių — šešių kilometrų girios plotas, o paskui ūkiai, kaimai. O žiemos rytuose — Jurbarkas. Ne visas gerai matyti, bet tik bažnyčios ir kiti aukštesnieji pastatai.

Yra dar kelios pakopos aukščiau. Ten ta būdelė ir telefonas, bet jį, matyt, užrakinta, negalima į ją įeiti, tai neverta nė artyn lipti.

— Dabar pasižiūrėkim, kaip atrodo žemė po mūsų kojomis, — tarė Arvydas.

Ir mes sužiūrom į žemę. Bet Samukas kaip tiktai pasižiūrėjo, tai ir pritūpė įsikibęs į turėklį.

— Oi! — sudejavė jis.

— Kas pasidarė? — paklausė Arvydas.

Mudu pamanėva, kad jam kas atsitiko. Bet paskui žiūriva, kad jis tvirtai įsikibęs į turėklį ir laikos, kiek tik turi vieko.

— Aš bijau! — tarė jis.

— Ko gi tu bijai? — sako Arvydas.

— Labai aukštai. Baisu...

Bet tu pasižiūrėk, Samukai: juk aplinkui turėklis, nenukrisi. Ko tau bijoti?

Samukas dar kartą neiškentęs pasižiūrėjo žemyn ir visai atsėdė, o ir sėdėdamas nepaleido turėklio.

Dangum plaukė šviesūs reti debesėliai. Samukas valandėlę žiūrėjo į debesėlius ir staiga vėl sukliko:

— Virstam!

Vaikas žaidžia. — J. Dobkevičiūtės-Paukštienės piešinys.

Man irgi dilgtelėjo per pakinkius, ir aš pasižiūrėjau į Arvydą. Akimirka tylėjom. Bet tiek ir tebutų reikėję parvirsti. O nevirtom.

Samukas prigulė prie aikštelės grindų ir pradėjo verkti.

— Samai, Samai! — tarė Arvydas. — Kaip tau ne gėda? Ko mes virsim ir ko mes krisim? Čia audros su perkūnais praūžia, ir nevirta, o tu kažin ką šneki! Gintukas tikrai toks nebūtų. Bet jeigu taip bijai, tai lipkim žemyn. Tu galėsi žemai pabūti, o mudu su Lekučiu dar išlipsivą.

— Ne, ne! — suriko vėl Samukas.

— Kas ne? .. klausia Arvydas.

— Aš nelipsiu! — pasisakė Samukas.

Dabar mudu ir žiūriva į jį, o paskui į vienas kitą.

— Kaip gi tu nelipsi? — sako Arvydas.

— Nelipsiu, nelipsiu! Bijau!

— Taigi ar čia pasiliksi?

Po tų žodžių Samukas su balsu pradėjo verkti, o vis įsikibęs.

Ką dabar mudviem su juo daryti? O jeigu jis iš tikro nelips žemyn? . .

— Kam aš judviejų klausiau! . . — dejavo Samukas.

— Klausėi? Juk tu pats norėjai!

— Taip, — verkdamas kalbėjo Samukas. — Aš norėjau keliauti, o ne taip aukštai lipti.

— Bet ar tu čia pasiliksi? — tarė Arvydas. — Mudu su Lekučiu čia nepasiliksi.

— Ai! — suriko Samukas ir dar graudžiau pradėjo verkti. — Nepalikta manęs!

Tikra nelaimė. Ką mudu su juo darysiva? Jeigu būtų atidaras telefonas, tai skambintumėva į Jurbarką, ir kas nórš ateitų. Bet prie telefono negalima prieiti. Arvydas dar pasilipo, paklebino duris — užrakintos. Negi plėšies?

— Reikia vienam eit į kaimą, — sakau aš.

— Čia netoli yra eigulys: ateis ir pagelbės mums.

— Ateis ir į kailį įpils, — tarė Arvydas. — Sakys: ko laipiojat, kur nereikia!

Samukas jau buvo nustojęs verkti, o dabar vėl pradėjo. Jis pamanė, kad jam daugiausia tektų nuo eigulio.

— O juk ir eigulys nešte neišneš iš aukštųjų! — tarė Arvydas. — Samukas turės pats išlipti. O prilaikyti ir mudu jį galiva. . . Kelkis, Samuk, ir eime. Būk vyras! Duok šen ranką.

— Ne, ne! — sukliko vėl Samukas ir striūbaudamas laikės įsikibęs.

— Ei! Kas čia yra? — išgirdom balsą iš žemai.

Pasižiūrim — ogi stovi žmogus su botagu rankoje. Samukas kai pamatė jį, tai tik patylomis lieja ašaras, ir gana. Tikriausiai jis pamanė, kad to botago jam pirmajam teks. Kas gi gali žinoti, ko tas žmogus čia su botagu? . . .

Arvydas persisvėrė kiek per turėklį ir sako:

— Mes išlipom pasižiūrėt iš aukštai, tiktai vienas dabar bijo žemyn lipti.

— A, kad jus vanagai! — tarė žmogus. — Palaukit, aš jums pagelbėsiu, tiktai einu prisirišiu ir pasiėrsiu savo arklus.

Jis nuėjo ir po trumpos valandėlės vėl grįžo. Ant rankos nešęs ilgą virvę.

— Palaukit, aš įlipsiu pas jus.

Jis tuojuo įlipo į viršų su ta virve. Samukas net drebėdamas žiūrė į jį. Žmogus nusišypsojo ir tarė:

— Ar tai šitas bijo? Nebijok. Mes tave taip gerai iš čia išvesim, jog džiaugsies. Žiūrėk šen: aš tave surišiu per pažastis, ir tu galėsi be baimės lipti žemyn, o mes visi trys už kito galo virvės tave laikysim ir pamaži leisim. Jeigu tu per neatsargumą pasprūstum, tai mes tavęs nepalesim, ir tu nenukrisi. Kelkis.

Samukas dar abejojo ir žiūrėjo į gerą žmogų. O mudu su Arvydu jam sakova:

— Samuk, kelkis ir lipk, kad dėdė padeda. Jeigu tu ir dabar neklausysi, tai mudu nenakvosiva čia su tavim. Ir stebuklo nelauk. Geriau nenorėk.

Samukas atsikėlė ir pasidavė ūkininkui. O tas užrišo jam virvę už pažastų ir paleido lipti kopėčiomis. Mes visi trys laikėm ir leidom jį žemyn.

Po valandėlės Samukas pasiekė žemę, atsisėjo ir — nusišypsojo. Dabar jis vėl buvo vyras!

Nuleidę Samuką, mes numetėm žemyn virvę, o patys dar pasilikom aukštai.

Okininkas patylomis apsidairė aplinkui ir tarė:

— Gražu, ar ne, vaikai?

— Gražu, — atsakėva mudu su Arvydu.

Paskui ūkininkas dar pasidairė, pamastė ir vėl tarė:

— Seniai ir aš čia esu buvęs. Jaunas dažnai išlipdavau. . . Gražu. O judviejų draugas bijo. Bet jis dar vaikas. Yra ir užaugusių tokių. . . . Papranta žmogus žemele rėplioti kaip vabalas ir bijo aukštumos. O dažniau turėtume kelt akis į viršų. Labiau turėtume apsiprasti aukštumose. . .

Nuo tos dienos praėjo daug metų, ir daugelį dalykų esu pamiršęs, bet tarp daugelio anų gražių dalykų, turbūt, niekada nepamiršiu tų aukštųjų. Ir kaip norėčiau dar sutikti tą žmogų, kurs kopė kadaise į bokštą gelbėti aukštybių išsigandusio vaiko!

PAVASARIS

JONAS MINELGA

Čiulba paukščiai, žydi gėlės,
 taip visur gražu, gražu.
 Iš padangių saulužėlė
 šildo žemę pamažu.

Žalios pievos, žalios lankos,
 žalias šilas tolumoj.
 Varto žagrę darbščios rankos
 pirmą kartą po žiemos.

Piemenėliai į ganyklą
 gena karves ir avis:
 Ei, sudie, brangi mokykla!
 Neužmiršime tavęs!

Ir žibuoklės, ir purienos
 saulėn kelia žiedelius.
 Eina linksmos mūsų dienos
 su pavasariu žaliu.

GEGUŽĖLĖ

B. VOVERAITĖ

Gegutėle, kukū, kukū!
 Vėjas lyja žiedais!
 Oi, mergytės, oi, berniukai —
 jau pavasaris eis!

Kukū, kukū, gegužėle,
 štai mūs sodai žali.
 Ties palangėm rausta gėlės —
 atsidžiaugt negali!

Gegutėle, kukū, kukū!
 Saulė ritasi šen!
 Bėga basas Motiejukas:
 „Vaikai, žaisti kieman!“

13. Į šviesesnę rytą...

Po visų tragiškų įvykių, kurie buvo atsitikę avilyje, atėjo pagaliau ramios ir taikios dienos. Pamažu užsimiršo bitės anas maišto dienas ir žiaurią kovą dėl sosto. Visi avilio gyventojai jau buvo pasiilę ramybės. O darbų gausybė buvo prieš akis. Nors daugelis bičių dirbo visą laiką, bet to darbo nebuvo galima lyginti su taikiu ir ramiu laikotarpiu. Naujų korių statyba buvo visiškai sustojusi, auklės taip pat slankinėjo kampuose. Tiesa, tuo metu buvo daug triukšmo, daug kalbų, bėgiojimo ir nerimo, bet miesto statybai iš to nebuvo jokios naudos. O dabar vėl ėmė keistis avilio veidas. Kai tik jaunoji karalaitė, laimėjusi visas tarpusavio kovas, įžengė į sostą, avilys nurimo ir pradėjo normalų gyvenimą. Tiesa, jis dar nebuvo toks, kaip prie senosios valdovės. Bet kiekvienas jau stojo savo vieton, jausdamas atsakomybę prieš jaunąją sosto įpėdinę, kuri turėjo nuvesti avilį į gražesnę ir šviesesnę rytą...

Mažoji bitelė dabar žiūrėjo į jaunąją karalaitę ir stebėjosi pati savimi. Anksčiau jai rodėsi, kad ji niekad negalės pamilti jaunosios karalaitės taip, kaip mylėjo senąją valdovę. Bet ji turėjo nuoširdžiai prisipažinti, kad labai greit pasikeitė šitas jos širdies jausmas. Ji mylėjo dabar jaunąją valdovę lygiai taip, kaip ir senąją, jei dar ne daugiau. Tas tamsus šešėlis, kuris buvo uždengęs jos šviesias akis per anas kruvinas tarpusavio kovas dėl sosto, staiga išnyko, nepalikęs nė ženklo. Jaunoji karalaitė buvo dabar tokia miela ir maloni, jog net sunku buvo tikėti, kad kada nors ji taip narsiai ir žiauriai būtų kovusi su savo seserimis dėl sosto, kad tai ji pati nugalėtųjų širdį būtų persmeigusi savo kardu, kad tai ji degusi tokiu dideliu kerštu

ir pykčiu. Jei mažoji bitelė nebūtų to savo akimis mačiusi, niekada dabar nebūtų tikėjusi. Nieko net panašaus dabar nebuvo galima spėti iš jaunosios karalaitės veido. Jos akių žvilgsnis buvo toks ramus ir mielas, toks rūpestingas ir meilės pilnas, kad, rodės, plaukte plaukė iš jo šviesi palaima ir kantus motiniškas pasiaukojimas. Ir šitas gilus akių žvilgsnis vėl pavergė mažąją bitelę. Ir ne tik ją, bet kiekvieną avilio gyventoją — dirbti, kentėti ir aukotis viso avilio gerovei ligi paskutinio atodūsio.

Pamažu mažoji bitelė suprato, kad anoji kova buvo ne dėl jaunos karalaitės kapryzų, bet dėl viso avilio likimo ir jo šviesios ateities. Visos princesės turėjo išlaikyti sunkius gyvenimo egzaminus, turėjo įrodyti per kietą kovą savo sugebėjimą ir jėgą tvarkyti miestą. Ir ta, kuri laimėjo kovą, buvo teisėtoji senosios valdovės aukštojo sosto įpėdinė. Jai dabar turėjo nusilenkti visi avilio gyventojai ir be jokių ginčų ir abejonių vykdyti jos valią.

Kai tik mažoji bitelė pamatė, kad darbininkės viduje pradeda statyti naujus korius, suplojo džiaugsmingai sparneliais ir nusileido prie avilio vartų. Pakilusi į mėlyną erdvę, apsuko sode ratą ir pasinėrė žieduose, viską užmiršusi. Kvepiantys pavasario žiedai užbūrė jos širdį ir, tik medaus saldumą jausdama širdyje, dūzgė žydrinėjoje pievoje.

Grįžo į avilį ratuota, nešdama namo saldžią naštą. Pilni žiedų dulkių buvo prikrauti jos kojų kišenėliai, pilnas gurklelis medaus. Padėjusi viską koriuose, vėl greit išbėgo iš avilio. Ant laktelės išgirdo balsą:

— Klausyk, mažiule, — šaukė vyriškas baltame žiede, — ar tu žinai, kas mūsų avilio laukia artimiausioje ateityje?

— Ne, — atsakė bitelė. — O kas gi?

— Eikš arčiau, papasakosiu . . . Tai nuostabus ir puikiausias dalykas žemėje . . .

Bitelė susidomėjo ir nutūpė ant kito žiedo, visai arti vyriškio. Ji pažino jį tuoju. Tai buvo to pačio avilio tranas. Jis šildėsi saulėje ir, primerkęs akis, žvilgčiojo į saulę. Bitelė nelabai mėgo šių dykaduorių. Jie nė jokio darbo nedarė avilyje, tik be soties gėrė patį skaniausią medų ir tinginiavo per dienas. Savo nemandagumu ir išdidumu jie buvo žinomi visoms darbininkėms bitėms. Eidami per korius stumdėsi, nuvarydami nuo kelio ir dirbančias bites. Net uždarytas medaus akeles jie ramiausiai atsidarydavo, kada tik užsigeisdavo pasmaguriauti. Kur tik, būdavo, praeis, ten baisią netvarką paskui save paliks. Bėk paskui juos ir tvarkyk. Bet jie priklausė karalienės dvarui ir nė vieno blogo žodžio jokiam bitei nedrįso jiems pasakyti.

— Maloniai žinia tau turiu pasakyti, jei dar jos nežinai, — kalbėjo tranas, išdidžiai žiūrėdamas į mažąją bitelę. — Tuoju bus mūsų karalaitės vestuvės. Ak, džiaugsminga diena tarp šitų baltų žiedų! . . . Aš piršiuos karalaitei į jaunikius. Kaip tu manai, ar patiksiu jai?

Bitelė nuraudo nuo tokio atviro klausimo. Ji nežinojo net, kaip jam atsakyti. Tuo tarpu tranas atsistojo ant balto žiedo lapo, išsitiesė ir sujudino blizgančius sparnus.

— Juk gražiai atrodau, ar ne?

— Žinoma, — atsakė bitelė, mesdama žvilgsnį į jo aptukusį, rausvą veidą.

— Ak, kad tu žinotum, mažiule, — kalbėjo tranas, — kaip aš myliu karalaitę. Aš per dienas, apie nieką kitą nesvajuoju, kaip tik apie ją . . . Už tai ir tave užkalbinau, kad galėčiau kam nors atverti savo širdį. Sakyk, ar tu žinai, ką reiškia mylėti?

— Ne, — atsakė bitelė, nuleisdama akis.

— O, kokia tu nelaiminga! . . . — sušuko tranas, savo stambiu, tvirtu kūnu pasisukdamas į ją. Tai pats gražiausias dalykas, kas yra pasaulyje. Meilė tik susuka žiedo pumpurėlį ir apipina žemę pavasario vainikais. Klausyk, aš tau padeklamuosiu porą posmelių, kuriuos dabar sudėjo mano mylinti širdis:

Tiktai meilė — dangaus džiaugsmas
mums žiedeliais kelią pina,
tiktai meilė šiam pasauly
mums pavasarį gaivina . .

Tiktai ji viena šioj žemėj,
kaip dangaus saulutė žiba
ir vilioja, širdį moja,
į dausų šalis vadina . .

Tiktai meilė — dangaus džiaugsmas
mus visus į laimę veda,
tiktai ji viena pasauly
neužgesdama vis dega . .

— Gražu, — tarė bitelė. — Aš jaučiu, ką jūs norėjote pasakyti. Bet atleiskite, man rodos, meilė ne vien gražiuose žodžiuose gyvena . . . — kalbėjo bitelė, norėdama prikišti jam tingų ir savanaudį gyvenimą avilyje. Bet jis už tai nesupyko.

— Taip, mažyte, — atsakė tranas, liūdnai nusišypsojęs. — Tai tikra tiesa. Tu esi labai protinga, jei tą supranti. Meilė tikrai ne gražiuose žodžiuose gyvena. Tu turi teisę man tą prikišti, nes nieko kito mano gyvenime nematei, tik smaguriavimą gardžiausiu medum. Bet aš tau pasakysiu, kad nesu dėl to kaltas. Aš gimiau tik svajoti apie meilę, kaip tu gimei tik dirbti. Tu mirsi pervargusi nuo darbo, o aš mirsiu iš meilės. Aš taip pat atiduosiu aviliui savo širdį, kaip ir tu savąją. Tik neužmiršk, kad aš taip pat turiu gyvenimo pašaukimą, kuriam negaliu būti neištikimas.

— Nesuprantu, — ištarė bitelė.

Jei nesupranti, tai kada nors suprasi. O dabar tau tik tiek pasakysiu: aš esu vienas iš viso būrio avilio jaunikaičių, iš kurių tarpo karalaitė pasirinks savo sužadėtinį. Kaip iš keletos princesių tik pati stipriausia laimėjo sostą, taip ir iš mūsų viso būrio tik pats gražiausias ir šauniausias laimės jos širdį. Ar tu manai, kad lengva mylėti, jei žinai, kad gali būti atstumtas? O pagaliau, iš ko gi karalaitė rinktųsi sau patį puikiausią sužadėtinį, jei tik vienas toks tebūtų? Ar būtų tau malonu, kad karalaitė už kokio našlio ar kupro tekėtų? Na, atsakyk! Žinoma, kad ne! Dėl to mes gimėm ir gyvenam tik jai vienai,

kad ji turėtų iš ko pasirinkti savo širdžiai mieliausią. Kitas viskas mums nerūpi. Aš nieko nė nesuprantu apie darbą, koki tu dirbi. Neturiu nei gurklelio medui rinkti, nei kišenėlių kojose žiedų dulkelėms supilti. Net neturiu gylio, kuriuo nuo priešų galėčiau atsiginti. Bet už tai turiu širdį, kuri myli taip, kaip niekas kitas nemyli. Su saldumu širdy mirčiau, jei tik galėčiau būti jos išrinktasis..

— Kodėl jūs mirtumėt? Ar tai jos sužadėtinis mirs? — sušuko bitelė.

— Taip! Jis mirs per vestuves, kai tik laimės jos širdį . . .

— Mirs?

— Kodėl jūs taip stebitės tuo? Ar jūs manote, kad mirti mylinčiam yra sunku? Tai labai lengva ir prasminga mirtis. Nieko tada nelieta, ko gailėtumeis atiduoti mylinčiai širdžiai. Lyg jūs pagaliau nežinote, kad kas atiduoda kitam savo širdį, tai viską turi atiduoti. Net ir savo gyvenimą. Tai tikra meilė. Ne tokia, kaip peteliškės, kuri myli tik todėl, kad jos širdis ilgisi saldumo . . .

— Jūs man daug ką įdomaus pasakėte, — tarė bitelė. — O kada bus karalaitės vestuvės? Taip norėčiau pamatyti . . .

— Jei norėsite, žinoma, pamatysite. Dar praeis keletas dienų. Dabar ji dar per jauna tekėti. Bet ne ilgiau užtruks, aš, manau, kaip dvi savaites. O, tai bus miela tada! — kalbėjo tranas ir pasuko savo rusvus ūsilius. — Dangaus žydrinė tada skambės ir supsis dainų posmuose, o meilės džiaugsmas duos visiems naujų jėgų dirbti už šviesią savo miesto ateitį.

Tai pasakęs, tranas ištiesė sparnus ir nė žodžio netaręs nuskrido sau. Bet mažoji bitelė nė nepajudėjo. Nuleidusi akutes svajojo apie vestuvių džiaugsmą ir tą puikią sužadėtinių meilę, kurios niekada nepajus jos širdis. Ji buvo paprasta, maža avilio darbininkė, kaip ir tūkstančiai jos kitų seserų. Ji tik galėjo žavėtis kitų laime. Bet, kita vertus, ji taip pat buvo jaunutė mergaitė. Ji turėjo taip pat širdį, nors ji plakė po prastais darbininkės drabuželiais. Bet jai nebuvo gyvenime skirta nieko kito mylėti, tik darbą ir savo gimtąjį miestą. „Ak, kokia laimė būtų gimti karalaite!“ galvojo ji. Ir apie ją dabar kalbėtų šimtai puikių jaunių, o jos

vestuvės būtų viso miesto džiaugsmas. Apie ją pintų dainas ir visi pasiilgę lauktų tos dienos, kada pasirodys baltuose vestuvių drabužiuose.

— Apie ką aš svajoju? — staiga sušuko bitelė. — Ar gi aš ne kvailutė? — ir pati susigėdo šitų tuščių svajonių. Ištiesė greit sparnus ir tiesiai nuskrido prie ežero, kur buvo jos mėgiamiausia vieta rinkti medų. Jau seniai ten buvo lankiusi žydinčią pievą.

Ežeras mėlynavo tarp žalių krantų, o švendrių lapuose kažkas tyliai dainavo. Mėlynujų skėrių sparneliai iš tolo blizėjo saulėje, lyg būtų brangiais jūrų akmenimis apdagstyti. Nesuskaitoma daugybė musių ir muselių nardė ore, žaisdamos saulės spinduliuose. Po lietingos dienos pievų žalumas buvo toks švelnus, kad traukte traukė akį, viliodamas į save.

Pamažu bitelė nusileido prie pat ežero pakraščio ir jau rengėsi tūpti ant pirmo vandeninės gelės žiedo, kaip staiga išgirdo šaukiant:

— Ką jūs darote? Argi nematote baisiųjų varlės akių, spoksančių tiesiai į jus?

Bet bitelė neklausė šito išpėjimo balso ir nusileido ant žiedo. Tik dabar ji pamatė šalia savęs pasipūtusią žalią varlę, tupinčią ant plūduriuojančio lapo. Jos iššokusios, baltos akys buvo išmeigtos į ją, o pagurklis, lyg dumplės, judėjo. Bet bitelė nė kiek neišsigando.

— Na, turiu pasakyti, kad jūs esate tikrai drąsi, — atsiliepė tas pats balsas. Tai buvo Dievo karvytė.

— O ką ji man padarys? — sušuko bitelė. — Lyg ji žvirblis. Pagaliau, aš nesu musė.

— Žiūrėkit, žiūrėkit! — sušuko Dievo karvytė.

Tuo pat metu nusileido ant lapo musė, nepastebėjusi varlės, kuri savo žaliu rūbu nė kiek nesiskyrė nuo lapo, susigūžusi tūnojo. Ir tą patį akimirksnį varlė švystelėjo savo ilgą liežuvėlį lyg meškere. Musė nė suvokti nespėjusi, kas čia atsitiko, prilipo prie jo ir dingo varlės nasruose. Ir tas viskas taip greit atsitiko, kad nė mažiausio balso niekas neišgirdo. Varlė tokia pat rami ir rimta tupėjo ant lapo, lyg būtų visai nieko nežinojusi, kas čia atsitiko.

— Tai žvejys! Ar jūs matėte? — paklausė vėl Dievo karvytė.

— Mačiau, — atsakė bitelė, traukdamosi atbula nuo varlės baisiųjų akių. — Aš nesiduočiau taip lengvai pagaunama, — kalbėjo kiel nusigandusi ir čiupinėjo savo aštrų jį gylį.

— Būkite atsargi, nors ir aštrus jūsų gyls, — išpėjo Dievė karvytė.

— Negi ir čia ji mane pasiektų? Juk aš dar tolokai nuo jos.

— Jūs nematavote jos liežuvio. Ką galite žinoti, kiek jis pasiekia!

— Manęs ji neišveiks. Aš nesu kvaila musė. Ar tai tiesa? — kreipėsi bitelė į varlę.

Bet varlė kantriai tylėjo, nė vienu žodžiu neprakalbinama. Lyg sustingusi ji pūpsėjo ant savo lapo. Nepasakytum, ar ji buvo gyva, jei ne šviesiai žalsva pasmakrė, kuri be pertraukos ritmiškai judėjo, pumpuodama orą. Net juokas paėmė bitelę.

— Ką jūs ten darote? — paklausė ji.

Bet ir dabar varlė neatsakė.

— Ar jūs negirdite? — vėl neiškentė bitelė.

Bet vietoje atsakymo bitelė išgirdo šiurkščius žodžius:

— Ar jūs neturite savo darbo? Ko jūs čia burbate visą laiką, baidydama man muses!..

Bitelė susigėdo ir paliko ją ramybėje. Pakilusi nutūpė į švendrės viršūnę, kur šildėsi Dievo karvytė.

— Jūs būkite kitą kartą atsargesnė, — tarė Dievo karvytė. — Nė nepajusite, kaip dingosite tos baisybės gerklėje.

— Ar ji drįsta ir bites šitaip medžoti?

— Palūkėkite kiek, gal pati išitikinsite.

Bitelė vėl žvilgtelėjo į varlę, kai tuo tarpu virš jos galvos prazvimbė nedidelė vapsva. Apsukusi ratą prie ežero kranto, ji, lyg nelaimės traukiama, ėmė leistis ant lapo šalia varlės. Vargu, ar ji spėjo pajusti savo kojo-

mis lapą, kaip staiga švystelėjo varlės glitus, klijuotas liežuvėlis, ir tą patį akimirksnį vapsva dingo iš šio gyvenimo.

— Matėte! — su išgąsčiu šuktelėjo Dievo karvytė. — Juk tai ne muselė buvo, o narsus ir judrus plėšikas...

Bitelė bailiai pasižiūrėjo į vandeninę gėlę, ant kurios buvo nutūpusi. Kaip arti ji buvo šalia tos baisybės! Ją dabar net šiurpas nupurtė.

— Visada gyvenime, man rodos, reikia pirma ne savo, o priešo jėgas teisingai įvertinti. Ir tik tada galima būti drąsiam, ar ne? — tarė Dievo karvytė. — Dažnai į pavojų patenkame tik per savo neapsižiūrėjimą.

— Tai tikra tiesa, — ištare bitelė. — Ačiū jums už gerą patarimą. Būsiu atsargesnė. Taip norėjau pažvelgti į ežero gelmes, bet dabar nedrįstu. Ar jūs matėte ten vandenyje nuostabųjį gyvenimą? Juk ir ten, kaip čia ore, pilna gyvybės ir judrumo.

— Taip, mačiau, — atsakė Dievo karvytė. — Ir jūs galite pasižiūrėti. Ne ant kiekvieno lapo juk varlė tupi.

— Ne, šiandien jau nenoriu. Sugadino tą žaliagalvė nuotaiką. O be to, ir medaus mažai šiandien tesurinkau. Nėgaliau taip ilgai atidėti savo darbo, vien dėl smalsumo. Gal kitą kartą...

— Atlankykite mane, kai turėsite laiko, — ištare Dievo karvytė. — Mane visada rasite čia, štai po šituo švendrės lapu. Čia mano butas. O dabar eisiu ir aš pasimedžioti. Šiandien tikrai nusuksiu galvas dar kokiam pussimčiui amarų. Tai bus jiems graužti žalius lapus...

Bitelė tik padėjo už kvietimą į svečius ir daugiau nesileido į kalbas. Ji tuoj pasislėpė pievos žieduose. Už valandėlės ji vėl perskrido ežerą, bet jau su savo surinkta našta, kurią skubiai nešė į avilį.

(*Bus daugiau*)

SAULUTEI

JONAS MINELGA

Sveika, saulute
mūs skaisčiaveide!
Valio tau šaukiam
rankas išskleidę.

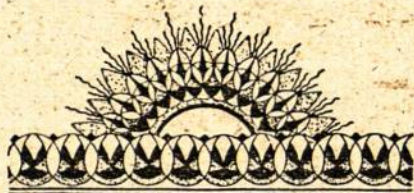
Tave Dievulis
dangun užkėlė,
kad glamonėtųm
trapiąją gėlę.

Liepė globoti
bręstantį javą,
saugot nuo vėtrų
gluosnį ir klevą.

Kiekvieną rytą
po spindulėlių
siunti artojai
ir piemenėliui.

Šiluma savo
gaivini žemei,
kuri gyvybę
iš tavęs semia.

Nutirpdai sniegą,
ledus ir gruodą.
Vasarą leidi
mūsų paguodai.

KATYTĖ IR VIŠTYTĖ

A. GIEDRIUS

Išėjo jauna katytė į kiemą ir sutiko
jauną vištytę.

— Laba diena.

— Laba diena.

— Aš esu katytė Rainiukė.

— O aš — vištytė Raibutė.

— Ar tu turi mamą?

— Turiu. Bet aš ir viena moku
palesti.

— O kas tai yra palesti?

— Ar tai tu nelesi?

— Ne.

— O kaip gi tu gyva?

— Ogi aš gaunu pienuko, mama
parneša mėsytės, ir gyva.

— O aš palesu grūdų, pasijieškau
sliukų, ir gyva.

— Ar tu pati visko susirandi?

— Pati. Mama pamokė, ir susi-
randu.

— Gerai. Ir mane mama pamokys.

— Ar tau nieko nereikia bijoti? —
paklausė vištelė.

— Aš bijau šuns, — atsakė katytė.

— O aš bijau vanago, — pasisakė
vištytė.

— Vanago? O kas tas vanagas?

— Nežinau. Ir nenoriu jo matyti.
Jis vištas drasko.

— Iš kur jis ateina?

— Jis atlekia iš aukštai.
 — Tai tu turi vis aukštyn žiūrėti?
 — Ne. Gaidys žiūri.
 — O kas tas gaidys?
 — Jis yra vištų būrio vadas.
 — Ar jis nebijo vanago?
 — Jis iš anksto pamato vanagą ir
 suragina slėptis.

— Tai jums gerai, kad turite gaidį.
 Tuo tarpu užpakaly katytės kažin
 kas smarkiai suriko:

— Kakarykooo!

Katytė krūptelėjo ir pašoko bėgti.
 Bet vištelė ją sulaikė:

— Palauk, palauk, — sako, — ne-
 bijok. Tai gaidys gieda.

Katelė apsistojo ir sako:

— O kodėl jis taip smarkiai gieda?

— Kad visi girdėtų.

— O kam reikia, kad visi girdėtų?

— Giedodamas gaidys oro atmainą

skelbia, dėl to visi turi girdėti. Rytoj
 bus lytaus.

— Tai labai gudrus tas jūsų gaidys.

Gaidys dar arčiau suriko:

— Kakarykooo!

— Bėgsiu, — nusigando katytė.

— Palauk, nebėk!

— Bėgsiu, nelauksiu, mamos pasi-
 klausiu, ar nereikia man gaidžio bijoti.

Katytė papūtė uodegytę ir nubėgo
 pas savo mamą.

MILDUTĖS KATINĖLIS

RIMAS AUDRUTIS

Mano rainas katinėlis
 niekad nėra susivėles,
 niekad nėra pasišiaušęs,
 nes kasdien švariai jis prausias.

Vikriai lyžteli kojytę,
 šluosto dulkiną ausytę
 ir snukutį toki dailų
 ir net savo rainą kailį.

O iš kur katytė žino,
 kas ją mažą pamokino,
 kad reik praustis, netingėti,
 visada švaros žiūrėti?

Pasakyki man, mamyte,
 iš kur moka tai katytė?

Meno žinovas

Ziūrovas. Ką vaizduoja šis paveikslas?

Menininkas. Pasaulio pabaigą.

Ziūrovas. Iš tikrųjų, atrodo baisiai.

Nededa klausinių

Mokytojas. Jei aš padėčiau keturis kiaušinius, o tu, Praneli, padėtumei dar tris kiaušinius, tai kiek tada būtų kiaušinių?

Pranelis. Ne, pone mokytojau, aš kiaušinių nededu.

Paskutiniai dantys

Mokytojas. Pasakyk, Jonuk, kurie dantys atsiranda paskutiniai?

Mokinys. Auksiniai, pone mokytojau.

Neįmanoma pusė

Naktį du vaikai, gulėdami vienoje lovoje, susipešė. Motina klausia:

— Kas atsitiko?

— Petrukas pusę lovos užėmė!

— Tai kitą pusę tu užimk.

— Negaliu: jisai savo pusę vidury užėmė, o man paliko iš kraštų!

Ginčas dėl šventųjų

Katalikas ir žydas ginčijosi, kurio tikėjimas turi daugiau šventųjų.

— Gerai, — tarė katalikas, — skaitykim. Kad būtų lengviau šventuosius suskaityti, vienas antram, paminėjus šventojo vardą, išraunam po plauką iš barzdos.

Žydas ir katalikas abu buvo barzdoti.

— Šventas Abraomas, — tarė žydas ir išrovė katalikui iš barzdos vieną plauką.

— Šventa Uršulė su 5000 seselių šventųjų, — tarė katalikas ir griebė žydą už visos barzdos.

Paiškinio

Mokinys klausia mokytoją:

— Kas tai yra stebuklas?

Mokytojas paėmė mokinį už ausies, patasė ir klausia:

— Na, ar jauti?

Mokinys šaukdamas:

— Oi, sakauda, jaučiu, jaučiu!

— Tai būtų stebuklas, jei nejaustumei, — tarė mokytojas.

Kas yra elektrą? To niekas nežino. Tik žino, kaip elektrą randas ir kaip ji veikia. Tam tikromis šukomis šukuojant sausus plaukus, spraginėja elektros kibirkštėlės. Pašukavus tokiomis plaukus, galima pakelti su jomis ir mažičius gabalėlius popieriaus. Tai vis elektros pasireiškimas. Elektros srovė duoda šviesą lempose, kaitina plyteles, suka mašinas. Elektra sukelia žaibus debesyse, padaro perkūniją. Elektros srove gydo kai kurias ligas.

Elektra labai naudinga žmogui. Bet ji gali būti ir žalinga, jei nemokėsi ja naudotis ar su ja elgtis.

Ar reikia bijoti perkūnijos? Perkūnijos nereikia bijoti, bet reikia pasisaugoti žaibo. Perkūnija tai tėra tikta sprogusios elektros kibirkštis atgarsis, pasklidęs po debesis. Tas atgarsis ir nepavojingas. Bet žaibas, arba elektros srovė, besileidžianti iš debesų į žemę, gali būti pavojinga. Jei tokia srovė nusileidžia į trobą, uždega trobą, jei į medį — nueičia ar visai suskaldo medį, jei pataiko į žmogų — užmuša. Žaibo nutrenktą žmogų pasiseka ir atgaivinti, bet sunkiau būtų, jeigu žaibo smūgis labai smarkus.

Ar galima apsisaugoti nuo žaibo? To niekas negali užtikrinti. Bet patarimų yra. Kai užėina

perkūnija, nesistok po medžių, bet verčiau po mažu krūmeliu. Nesistok nė prie telefono ar telegrafo stiebo ir nė prie kokio kito aukšto daikto. Jei eini keliu, neik pro pat telefono stiebus, bet verčiau eik viduriu kelio.

Dažnai pasitaiko, kad perkūnas trenkia (žaibas nusileidžia) ir į žemus daiktus arba net tiesiai į žemę, į bala, į vandenį. Dėl to perkūnija arti-

nantis verčiau užėti kur į trobą ir palaukti, kol praeis. Bet ir troboje reikia saugotis: nesiglausk prie sienų, nestovėk po pat langu ir prie pat krosnies. Jeigu žaibas muštų, pavyzdžiui, į dūmtraukį, tai elektros srovė bėgtų į žemę, o kai būtum šalia krosnies, tai kokia kibirkštis arba dalis tos srovės ir į tave galėtų išskirti. Taip pat nereikia laikyti tada atidarų langų ir durų.

Amerikos gyventojai meldžiasi už nelaimingus. Dauguma žmonių tikisi, kad pasauliui turi ateiti geresnis gyvenimas. Tai įvyks tik tada, kai Sovietų Rusijoje ir jos pavergtuose kraštuose išnyks žmonių prievartavimas ir žudymas. Kad Visagalis pagreitintų tikros taikos atėjimą ir išvaduotų sovietų engiamas tautas iš nelaimių, milijonai JAV gyventojų bendrai meldėsi š. m. gegužės 1 d. bažnyčiose. Tuo pačiu ir mūsų kėnčiančiai tautai amerikiečiai prašė Dievo palaimos ir laimės.

1950 metai — šventieji metai. 1950 metai bus Romoje švenčiami iškilmingai ir pavadinti Šventaisiais Metais. Tada sukanka Popiežiui Pijui XII auksinis kunigavimo jubiliejus. Tais metais laukiama į Romą suvažiuojant maldininkų iš viso pasaulio.

O šį rudenį popiežiaus Pijaus X kapo Romoje aplankyti atplauks didžiuliu laivu „Queen Mary“ 2000 Amerikos maldininkų.

Mažas, bet greitas lėktuviukas. Jungt. Amerikos Valstybėse išrastas mažas lėktuvas vos 4,50 m ilgio. Sparnų ilgis siekia vos 6,30 m. Šis „nykštukas“ padaro iki 880 km per valandą. Dar jis pažymėtinas tuo, kad tokius nykštukus vežiosis didieji JAV bombonešiai, kurių kelionės metu nykštukas gali pats pakilti ir vėl prie savo „mamos“ sugrįžti, jai esant ore.

Pirmoji Sovietų Atominė Bomba nespėjo. Stanislaw Kozielski, buvęs sovietų atominų bombų tyrinėjimų centro valdininkas, kuris yra pabėgęs iš Sovietų Sąjungos, pareiškė, kad pirmoji sovietų atominė bomba nespėjo.

Stratosferiniai Lėktuvai. Aukštesnysis supantis žemę oro sluoksnis, kur žmogus be tam tikrų prietaisų negali kvėpuoti, vadinasi stratosfera. Šiuo metu amerikiečiai yra pagaminę didelius transporto lėktuvus, kurie galės skristi stratosferoje, drauge su savimi paimdami 134 karius. Tokiame aukštyje lėktuvus gali daug greičiau skristi, nes mažesnis oro pasipriešinimas.

Vienas prekybininkas, pastebėjo, kad iš jo automatinės kasos pradingsta popieriniai pinigai, bet joks žmogus čia negalėjo prieiti. Prekybininkas išardė kasą ir rado pelių lizdą, padarytą iš dolerių.

Didžiuliai sunkvežimiai. Didžiausius pasaulyje sunkvežimius žmonėms ir šiaip dideliems kroviniams vežti pasistatė Sovietų Sąjunga.

Stebuklingas išsigelbėjimas. Vienas anglų savaitraštis rašo, kad Anglijoje gyvena britų karo oro laivyno viršila, kuris karo metu iššokęs iš degančio bombonešio net iš 6 km aukščio be parašiuto ir neužsimušęs, netgi nesusilaužęs nė vieno kaulo.

Jo lėktuvas užsidegęs ir viena akimirka sudegę ir visi parašiutai. Skridusiems vyrams likęs tragiškas pasirinkimas: lėta ir skausmiga mirtis degančiame ir krantinčiame lėktuve arba greita mirtis, šokant iš lėktuvo žemyn. Jis pasirinkęs antrąjį būdą ir šokęs iš lėktuvo.

Kai jis atgavęs sąmonę, jau gulėjęs karo ligoninėje, kurioje jį buvo apstoję vokiečiai. Veide ir kitur jis turėjo žaizdų, bet kaulai visi buvo sveiki. Vokiečiai klausė, kur jis paslėpęs savo parašiutą. Jis pasakojo, kaip buvo, bet juo ne-

norėję iš karto tikėti. O jis kritęs pirmiausia į medį, paskui į didelę sniego pusnį po medžiu. Taip jis atliko šešių kilometrų kelionę ir išliko gyvas.

Europai gresia mirtis. Vokiečių mokslininkų suvažiavime Dr. Paret iš Ludwigsburgo skaitė reikšmingą paskaitą apie gresiantį Europai sausrų perIODą. Tas mokslininkas savo tyrinėjimų dėka priejo išvados, kad kas 899 metai Europą ištinka sausrų perIODai, kurie ją paverčia stepėmis, ir praeityje yra sukėlę tautų kilnojimąsi. Toki sausrų perIODai, buvę 2000, 1200, 400 mt. prieš Kristų ir 400 bei 1200 metais po Kristaus. Dabar mes esame įžengę į naują sausrų perIODą, kuris apims kelias generacijas ir kurio padariniai šį kartą bus dar aštresni.

Kraštas, kur nesama vagių. Skandinavijos kraštų ir Suomijos gyventojai pasižymi dideliu sąžiningumu. Tvirtinama, kad ten nesama vagių. Vienas keliautojas, aprašydamas savo kelionę po Suomiją, tą gražų ežerų ir miškų kraštą, nupasakoja, kaip jie, atvykę pasižiūrėti labai didelio ir galingo Imatros krioklio ir milžiniškos jo va-

romos elektros jėgainės, jieskojo geležinkelio stotyje skyriaus daiktų apsaugai. Geležinkietis jiems patarė savo daiktus palikti stoties perone, nes daiktų niekas neimsias. Keliautojai, grįždami į stotį, turėjo baimės dėl paliktų daiktų, tačiau ta baimė buvo be pagrindo. Savo daiktus jie teberado sveikiausius, tik tai jie buvo pastaityti nuo saulės į pavėsį.

Suomijos tauta irgi daug kenčia nuo komunizmo, bet vis ne tiek, kiek mūsų nelaimingoji tėvynė.

Tunelis po jūros dugnu. Prancūziją nuo Anglijos skiria siaura Atlanto vandenyno juosta, kuri vadinama Lamanšo kanalu. Šis kanalas siauriausioje vietoje teturi tik 40 kilometrų platumo. Jau prieš 150 metų buvo kilęs sumanymas sujungti Prancūziją su Anglija, prakasant šioje siauriausioje vietoje po jūros dugnu tunelį. Bet tuomet šis sumanymas negalėjo būti įvykdytas, nes tais laikais dar neturėta tokiame darbe reikalingų priemonių. Dabartiniu metu šis sumanymas iš naujo keliamas ir tikimasi, kad artimiausiu metu tunelis bus prakastas. Juo galės važinėti traukiniai ir autovežimiai.

UŽDAVINIAI IR PRAMOGOS

Uždavinys langučiais. Nr. 1.

1	2	3	
			4
			5
			6
9	8	7	

Duoti devyni langučiai ir devyni skaitmenys, kuriuos reikia į langučius taip įrašyti, kad visose trijose eilėse, gulsčiai ir stačiai, taip pat ir kryžmai trijų skaičių suma vis būtų 15.

Šio numerio viršelį — V. Stančikaitės.

„SAULUTĖS“ adresas: (21a) Detmold i. Lippe, Wittjestr. 14

Tiktai siunčiant rankraščius ar paveikslus, reikia rašyti Redakcijai, o siunčiant pinigus ar rašant

„Saulutės“ prenumeratos ir platinimo reikalais, rašyti Administracijai.

Druck: Borek & Geiser, (21a) Detmold i. Lippe.